

سُورَةُ طه
Suuraa Xaaha`aa

*Dura dursoo suuran tun Suuratu {Xaahaa}
je'amti .

قبل كل شيء هذه سورة طه

*Isiin suuraa makkaati.

وهي سورة مكية .

*Aayaanni isi'ii dhibbaaffii soddomii shani.

وآياتها {١٣٥}

*Lakkooyi isi'ii {20}.

وترتيبها {٢٠}

*Isiin eega Suuraa {maryamii} buute.

نزلت بعد سورة مريم

*Jalqabni dubbii maqaa Rabbii rahmata
.qabuuti .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1} *Ma'naa jecha kanaa Rabbu maatu bee-
kha haa tayuu gariin ula'ma'aa {xaahan} ma-
qaa Rabbiiti je'a. garii maqaa nabiiti je'a

طه ١

*Yaa ergamaa khiyya Muhammad nuti
qur'aana sirratti hin buufne .

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ

2} *Akka sababaa isaatin Rakkattuu, wanni

لِتَشَقَّ ٢

Rabbiin nabi Muhammadiin akkas je'eef, nabi Muhammaddu eega Qur'aanni irratti bu'ee halkan dhaabbata'aa bula , miila tokkorratti dhaabbatee, hoggaa miilli tokko dadhabe kaanirra dhaabbatee. Kuffaarri hoggaa san argu, qur'aanni Muhammad dhibu'uuf bu'e, je'e hoggaa san Rabbiin aayata tana buuse yaa Muhammad ergamaa khiyya nuti qur'aana haa cinqamtu'uuf sirratti hin buufnee ,ifin cinqinii, hanguma dandeessutti ibaadaa godhee miila lamaanin lafa dhaabbadhuu rafii, soomanii faxarii takkaa ma'naan isaa yaa ergamaa khiyya Muhammad warra amanuu dideef ,maa amanuu oolan jettee lubbuu tee hin rakkisin nabsee tee hara baafachiisi namni amanu'uufii, amanuu dhabuun, hara Rabbiiti jirtii,ati wanni sirraa jiru diin isaanitti geessu'uu, eega geessitee nabsee tee yaadan hin cinqin. Wanni qur'aana buufnef si dhibu'uufii mitii .

3} *Haa tayu warra Rabbi sodaatu yaadachii-
su'uufi nama isa qeebaluun qajeelchu'uufi .

إِلَّا نَذْكُرْ لِمَنْ يَحْشَى ٣

4} *Qur'aanni nama dachi'ii samii torban ,ol
fuudhamte, uumerraa dhufe.takkaa bu'e

تَنْزِيلًا مِمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ٤

5} *Rabbiin arshi'irratti ol taye,ol tayiin sa

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ٥

isaan malu kan waa takkatti isa fakkeesun keessan hin jirre,kan waan inni ifiin yaame diduun keessan jirre kan akkanaaffii akkanaa keessan jirre maalif Rabbi

waan uumametti fakkeessun kufri'i waan Rabbiin ifiin yaame diduunis kufri'ii ,
wanni gaarin waan sifa Rabbiin taye kan qur'aanafii hadiisatti dhufe ,kan
ma'naa hedduu qabu kan ma'naan isaa gariin Rabbiin hin malle,waan makhl-
uuqatti isa fakkeessun keessa jiruuf ,akkuma dhufetti lakkisanii ma'naa hedduu
san keessa ma'naa itti fedhame Rabbumaatu beekha jechu',ma'naa Rabbi wa-
hitti fakkeessuudhaa , didu'uun wajji .

*Rabbiin isa waan dachi'ii samii keessa jiru.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

*Ammallee waan dachi'ii samii jiddu jiru
uumee qabu

وَمَا يَنْبَغِيهَا

6} *Ammallee isa waan dachii torban jala
jiru uumee qabu .

وَمَا تَحْتِ الثَّرَىٰ ﴿٦﴾

*Yoo du'aa'iifii zikrii keessatti qooqa ol fu-
ute Rabbiin qooqa ol fuudhuu sanirraa dur-
eessaa ifin dhibin

وَإِنْ تَجَهَّرَ بِالْقَوْلِ

7} *Rabbiin waan dhoysanii je'aniifii waan

فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَىٰ ﴿٧﴾

sanirra dhokhatu beekhaa kan akka waan lubbuun ifiin haasoytuu kan akka ya-
ada qalbii keessa yaa'uu kan hin dubbatin hoggaa du'aa'ii godhan ,takkaa zikrii
godhan, takkaa waa qara'an qooqa ol fuudhun yaada Rabbi dhageessisu'uutin
yoo taye, wallaala je'ama yookaa kufrii je'ama yoommoo waan biraatif taye ,
kan akka nama barsiisu'uu takkaa yoo qooqa ol fuudhe qalbiin waan biraa
yaadu'urraa deebi'u'uu gaafana homaan qabu.

*Rabbiin keessan isa,isa malee Rabbiin
biraa hin jirre .

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

8} *Rabbiin maqaa gagaarii qaba, maqaan
Rabbi kan kan hadiisatti dhufe ,sagaltamii
sagali. kan namni isa haffaze jannata seenu
,kan yoo isaan waa khadhate argatu .

لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ﴿٨﴾

9} *Yaa Muhammad nageenyi sirratti haa
jiraatuu oduun muusa'aa si geessee , sii dhu-
ftee ? ee sii dhufte.

وَهَلْ أُنَبِّئُكَ حَدِيثَ مُوسَىٰ ﴿٩﴾

*Gaafa odoo biyya { madyan} je'amturraa
gara misraa jaartii isaatin wajji deemanuu
dukkana keessa,ibidda argee ,warra isaatin
mee as taa'aa.

إِذْ رَأَيْنَا نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا

*An ibiddan fogo'otti argee, na jala hin de-
emina'aa taa'aa.

إِنِّي أَنَا نَارًا

*Ibidda sanirraan ibidda qabsiisee isinii fi-du'un khajeelaa .

لَعَلَّآ إِنِّي كُنتُ مِنَ الْغَافِقِينَ

10} *Takkaa waan kara'atti na qajeelchun

أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾

ibidda sanirraa argadhaa maalif isaan kara'arraa badanii jiranii isaafii jaartin isaa intalti nabi {shu'eybi} bakkeen inni itti arge bakka {xuwaa} je'amtu waytiin sun halkan dukkana, kan akkaan qabbanaayu .

*Duuba hogga ibidda arge san bira dhufee ibidda adii mukha gurraacha yookaa magariisa gubbaa jiru argu .

فَلَمَّا أَتَاهَا

11} *Rabbiin itti lallabee yaa muusaa an Rabbii keetii .

تُودِي بِمُوسَىٰ ﴿١١﴾ إِنِّي أَنَا رَبُّكَ

*Khophee tee lamaan baafadhu .

فَأَخْلَعَ نَعْلَيْكَ

12} *Ati laga qulqulluu xahaaramaa keessa jirtaa laga { xuwaa } je'amu .

إِنَّكَ يَا لُؤْلُؤُا الْمُقَدِّسِ طُورِي ﴿١٢﴾

*An ummata keetirra nabiyyii si godhu'uuf si filadhee

وَأَنَا أَخْرَجْتُكَ

13} *Waan narraa sii dhufu dhagayi .

فَأَسْمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾

*An Rabbii tokkichaa, na malee kan ibaadaa haqa godhatu hin jiruu, ana qofa ibaadi

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي

14} *Salaata salaati yaadannaa tiyyaaf waan salaanni Rabbii ifii , qalbi'iifii arrabaafii humna hundaan nama yaadachiiftuf jecha .

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

*Qiyaaman dhufu'uuf teessi

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ

*Isii dhoysuudhan fedha ,akka waytii isiin

أَكَادُخْفِيهَا

dhufu namni hin beynef,akkuman waytii du'aa namarraa dhoyses , akka ibaadaa tiyya jabeessaniif haa tayuu qiyaaman dhiyaatuu wanni beekhaniin asxaa ,yookaa alaamaa,heddu'u alaaman duraa xiqqoon nabi Muhammad ergamu'u ta boodaa guddoon imaamni {mahdii} je'amu tokko dhufu'eegasii alaaman qiyaaman dhaabbatu'uu hedduun wal faana dhuftii qiyaaman ni dhaabbatti .

15} *Akka isii keessatti namuu waan dalage argatuuf sharrii tayuu kheyrii tayuu toltuu taatuu hamtuu taatuu

لِنُجْزِيَ كُلَّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾

*Qiyaaman ni dhuftii dhugo'oomsu'urraa sin dhowwin .

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا

*Namni isi'itti hin amanne kaafirri dhufa qiyaama'aa hin dhugo'oomsine .

مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا

*Kan waan nabseen isaa feetu jala deemu waan Rabbiin je'u didee .

وَاتَّبَعَ هَوَاهُ

16} *Yoo kaafirri guyya qiyaama'atti aman-u'urraa si dhoorge ni baddaa beekhi je'een Rabbiin. ammas Rabbiin nabi muusa'aan akki je'e.

فَرَدَدْنِي ﴿١٦﴾

17} *Wanni ati harka mirgaatii qabdu sun maali yaa muusaa je'een .

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَى ﴿١٧﴾

*Jennaanin nabi muusan akki je'e .

قَالَ

*Wannin an harkaa qabu ulee tiyya .

هِيَ عَصَايَ

*Hogga'an dhaabbadhu ittin irkadha ,hogga'an deemus hogga'an utaalus ,hogga'an lafaa ka'us .

أَتَوَكَّلُ عَلَيْهَا

*Ammas mukhaan tumeetan ri'ee tiyyaaf baala irraa harcaasa .

وَأَهْشُ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي

18} *Ammalle haajaa biraatin keessa qaba

وَلِي فِيهَا مَنَارِبٌ أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾

kan akka waanin ba'adhu itti rarraafatu'uu, bineensan ifirraa takkaa re'erraa dhoowwu'uu, wanni muusan deebisaa dheeresseef silaa isiin ule'e , jechu'uun numa gaya Rabbiin wajji haasawa dheeressuu jaalalaafi .

19} *Jannaan Rabbiin akki je'een: mee ulee harkaa qabdu tana lafatti darbi yaa muusaa je'een.

قَالَ لَقَدْهَا يَا مُوسَى ﴿١٩﴾

20} *Duuba ni darbee hogгаа darbu bofa guddaa taateti gara'aan lafarra ceete , ciyiinsa jabaa akka bofa xixiqqa'aa .

فَالْقَهْرُ إِذْ أَدْرَاكَهَا وَجِئْتُ مَشْجُورًا ﴿٢٠﴾

*Duuba Rabbiin akki je'een ulee bofa taate tana qabii fudhu, hin sodaatinii,

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْزَنْ

21} *Akka haala isi'ii ka duratti deebif naa

سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾

bofummaa irraa deemsifneeti, ulee akka duraa goonaa, duuba dhanquu isi'ii laamaan jala hogгаа qabu, ule'etti deebite. ammas Rabbiin nabi muusa'aan akki je'e .

*Harka kee kan mirgaa bobaa tee ta bita'aa cinaachatti maxansii kaayi,

وَأَضْمَمْنَا يَدَكَ إِيَّانَا إِلَىٰ جَنَاحِكَ

*Harka adii tayeeti bayaa,

تَخْرُجُ بِيضًا

*Addeenya dhukkubaa odoon tayin ,duuba harki duraan magaalaa hoggaa achi jala ka-ayee baasu ifaa akka adu'uu taye,

مِنْ غَيْرِ سُوءٍ

22} *Mukgjizaa biraa tan akka ule'ee taye.

ءَايَةٌ أُخْرَىٰ (٢٢)

23} *Wanni kana si barsiifnef akka hoggaal

لِتُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَىٰ (٢٣)

mukgjizaa harkaa tana mul'isuu feete akkasitti seensiftee baaftufe akka isiin irra guddoo mukgjiza'aa tan mukgjizaa ule'errallee guddo'oo, tan ati ergamaa Rabbii tayuu akkaan beysiftu taate, si garsiifnu'uufi wanni Rabbiin mukgjizaa tana nabi muusaa odoon ergin khophaa isaa garsiisef akka hoggaa firkgawnatti isa ergee mukgjizaa itti mul'ise hin rifanne'eefi uleen tun ta aadam jannatarraa ifiin wajji bu'eeni.... tan anbiyoonni walirra dhaala'aa dhufan, hanga nabi muusaa geesutti isiin ulee dhanquu qabduu qabdu waanuma fedhe nabi muusa'aaf taati, hanga odoo asheeta wahii fedhee lafa dhaabee magartee hoggasuma asheeta irraa nyaatutti ammoo harki hoggaa mukgjizaa isaa mul'isuu fedhe shanacha isaati bobaa jala seensisee baasa guyyaa akka adu'utti halkan akka ji'atti ifa, ammoo akka duratti deebisuu yoo fedhe bobaa jalatti deebisaa nuuri yookaa ifaan shanacharraa deemeti akka aada'atti deebi'a

*Rabbiin mu'jizaa lamaan muusaa garsiise akki je'een firkhawna mootii misratti dhaqii isaafii warra isaan wajji jiru qajeelchi mu'jizaa tana itti mul'isii.

أَذْهَبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ

24} *Inni jallina keessa wasanaa bayee an Rabbi ifiin je'ee.

إِنَّهُ طَغَىٰ (٢٤)

*Jennaanin muusan akki je'ee Rabbi khadhate

قَالَ

25} *Yaa Rabbi qoma tiyya naa bal'isi, akkan waan ati itti na ajajjeen dhaabbatuu dandayu .

رَبِّ أَشْرَحَ لِي صَدْرِي (٢٥)

26} *Dalagaa tiyyaa naa laaffisi akkan bakkaan gayu .

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي (٢٦)

27} *Loqodiinsa arraba kiyya keessa jiru narraa hiikkii narraa deemsisi .

وَأَحْلَلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي (٢٧)

28} *Akka warri itti na ergite dubbii tiyya

يَفْقَهُوا قَوْلِي (٢٨)

beekhu loqoduun tun,wanni irraa argamte fir'awnatu muusaa xiqqa'aa dura, cilaa ibiddaa khaayee, timira seyee afaan kaayatee arrabni gubate haatayuu Rabbii irraa deemsisee,akkuma inni kadhatetti nabi muusan,waan Rabbiin itti ajaje dalagu'uu jecha , waan dalaga'arratti isa gargaaru hunda Rabbii isaa khadhatee akki je'e .

2930}*Qondaala {waziira} dalagaa erga'aa tanarratti na gargaaru nama kiyyarraa naa godhi sun obboleessa khiya haaruunii .

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ﴿٢٩﴾ هَذُونَ أَخِي ﴿٣٠﴾

31}*Duddaan na jabeessi dalaga'arrattiin na jabeessi .

أَسَدُّدِي بِهِ أَزْرِي ﴿٣١﴾

32}*Dubbi ergaa keetittis naa ida'i nab-
iyyii godhii

وَأَشْرِكُ فِي أَمْرِي ﴿٣٢﴾

33-34}*Akka waan siin hin mallerraa si qul-
qulleessinu akka wajjin si du'aa'ii tee hedd-
ommeessinu .

كَيْ نَسِيحَكَ كَثِيرًا ﴿٣٣﴾ وَنَذْكَرَكَ كَثِيرًا ﴿٣٤﴾

35}*Yaa Rabbi ati haala keenya gartee nu
qananiiftee nabiyyummaa nuu kennitee gal-
anni keeti jennaan Rabbiin akki je'een .

إِنَّا كُنَّا بِنَا بَصِيرًا ﴿٣٥﴾

36}*Yaa muusaa waan barbaadde argatte
,sii kennine je'een .

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ﴿٣٦﴾

37}*Dhugumaan qananii biraa taati nun ka-
dhatiniin si qananiifnee jirra, qananii ha-nga
sadeetii geessun.saddeettan hunoo tana .

وَلَقَدْ مَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ﴿٣٧﴾

*Takka gaafa haadha tee manaaman takkaa
waarida'aan beysifne .

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَمْرًا

38}*Waan dubbii teetitti rarra'u gaafa si dha-
ltee firkgawna mootin misraa joollee ajje-
essuu tureen wajji si ajjeessuu sodattee, akka
taatu dhabde .

مَا يُوحَىٰ ﴿٣٨﴾

*Wanni isi'iin jenne gurbaa kee sanduuqa
tolchii keessa kaayii .

أَنِ اقْدِفِيهِ فِي التَّابُوتِ

*Sanduuqa san bahara {niil} yookaa laga
{abbayya} kan wallagaa ka'ee biyya misraa
seenutti darbi

فَاقْدِفِيهِ فِي الْيَمِّ

*Bishaan niil qarqara bishaanii kan galma
firkgawnaa dura jirutti haa darbuu .

فَلْيَلْقِهِ الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ

*Duuba firkgawna,xilaanni kiyyaafii,kan isaa ni fudhataa , kanuma ajjeessu'uu barbaadutu fudhataa jenneen .

يَأْخُذْهُ عَدُوِّي وَعَدُوْلُهُ

*Ammoo eega firkgawna si fudhatee bakka si ajjeessu jaalala teetii du'uu gaye, waanin an si jaaladhee jaalala namaa sirratti darbeef jecha. kan namni si argu marti si dhabuu hin dandeenye.

وَأَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِّنِّي

39}*Akka laalcha kiyya yookaa tika kiyya jalatti guuddattu mana mootii misraa keessatti nyaataa dhugaatii gaarii sii tolchanii si qananiifne .

وَلِصْنَعِ عَلِيِّ عِيبِي ۝٣٩

*Gaafa obboleettintee {maryam }deemtu

إِذْ تَمْشِي أُخْتُكَ

,oduu tee baru'uuf.bakka bishaan si geesse laalu'uuf kan nama si hoosisu hedduu sii fidanii, hama tokkollee hodhuu diddee duuba obboleettin tee ,sii harka firkgawnaa jiru kan ati waan hama taye didde, kan ormi, sun akka si godhan dhabanii rakkatan gartee

*Isaanin jettu .

فَنَقُولُ

*Nama gurbaa kana, isinii guddisu gaari`itti

هَلْ أَذْكَرٌ عَلَيَّ مِنْ يَكْفُلُهُ

isin qajeelchuu jetteenii,eehamanii, haatetitti si fiddee kan isaan obboleettii tee tayuu, haadha teetis haadha tee tayuu,hin beyne akkasitti hama haadha teetii hoote .

*Karaa saniin haadha teetitti si deebifne .

فَرَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُمِّكَ

*Akka ijji isi'ii,qalbiin, isi'ii si argu'uun gammaddee,gad teessuf .

كَيْ نَفَرَّ عَيْنَهَا

*Akka si yaadu'uun hin hubanne .

وَلَا تَحْزَنْ

*Ammas gaafa nama gosa mootii misraa tokko kaafira ajjeeftee yaaddoytee rakkatte firkgawna na miidhaa soda'aaf .

وَقَتَلْتَ نَفْسًا

*Duuba yaadafii Rakkoo san jalaa si baafne

فَنَجَّيْنَاكَ مِنَ الْغَمِّ

*Akkasitti waa heddu'uun fitnaa si goonee

وَفَنَّاكَ فِتْنَانَا

si mokkorree, hundarraa nagaya si baafne sii amata firkgawna waan dhiira taye ,kan bara san dhalate hunda ajjeessu dhalattee ajjeechaa isaa jalaa nagaya si baafnee namicha kaafira, biya isaa keessatti ajjeeftee ummata isaa jalaa nagaya si baafne

*Warra{madyan}kan biyya nabi shu`eyb ke--essa amata khudhan teessee,re'ee tissitee intala nabi shu'eyb,{safuuraa} fuutee, ammoo san dura amata soddoma biyya misraa teessee

فَلَيْتَ سَيْنٍ فِي أَهْلِ مَدِينٍ

40}*Eegasee waytii hanga namni irratti ergamutti nutti dhuftee,sun amata afurtama guutu'uu

ثُمَّ حِثَّتْ عَلَى قَدْرِ يُمُوسَى ﴿٤٠﴾

41}*Si maraxadhee yookaa filadhe akka ergamaa kiyya taatee waan an siin je'e qofa dalayduuf duuba waan kana hundaanan si qananiisee .

وَأَصْطَعَتْكَ لِنَفْسِي ﴿٤١﴾

*Tanaaf jecha siifii obboleessi kee {haar-uun} namatti dhaqaa mu'jizaa teenyan ,dii-naa keenya fuusisaa , qabachiisaa .

أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِتَأْيِي

42}*Zikrii tiyyarraa hin laafinaa ,

وَلَا نَبِيًّا فِي ذِكْرِي ﴿٤٢﴾

43}*Firkgawnatti dhaqaa , inni an Rabbii je'ee jallina keessa wasanaa bayee .

أَذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٤٣﴾

*Afaan laafa'aan , karaa isan arrabsineen jallinarraa deebi'i je'aan .

فَقُولَا لَهُ، قَوْلًا لِّنَا

44}*Gorfamee,azaaba rabbii sodaatee, jallinarraa deebi'uun , ni khajeelamaa ..

لَعَلَّهُ يَسْذَكَّرُ أَوْ يَحْشَى ﴿٤٤﴾

*Jennaan muusa'aafii, haaruun akki je'an yaa Rabbii keenya namichii kun yoo iimanatti isa yaamne daddafee nu qixaaxuu sodaanna.

فَا لَرَبَّنَا إِنَّا نَخَافُ أَنْ يُفْرَطَ عَلَيْنَا

45}*Takkaa nutti if guddisee , kufrii ida'atuu sodaanna .

أَوْ أَنْ يَطْغَى ﴿٤٥﴾

*Jennaanin humaan sodatinaa,an isiniin wajjin jiraa gargaarsa khiyyaanin isin bira dhaabbadhaa ,

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا

46}*Waan isin jettan nan dhagayaa , waan isin dalaydan nan argaa . waan isaan isiniin je'aniifii waan isaan dalagan hunda nan dhagayaa nan , argaa .

أَسْمَعُ وَارَى ﴿٤٦﴾

*Itti dhaqaa hin sodatina'aa

فَأَنبَاهُ

*Nuti ergamoota Rabbii keetitii .

فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ

*Ilmaan israa'iil, warra misra keessa jiru hunda nuuf gad dhiisi , fuuneti shaamitti galchinaa .

فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ

*Asitti hiitee dalaysiifatee hin cinqursinii ,

وَلَا تَعْدِبْهُمْ

*Akka nuti ergamoota Rabbii taane mu'jizaa Rabbii keetirraa sitti finnee jirraa .

قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكَ

47} *Nageenyi Rabbii, nama qajeelerratti jiraa isaatu azaaba Rabbirraa nagaya bayaa

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ﴿٤٧﴾

*Wanni Rabbirraa nu gaye , azaabni nama waan nuti dhufneen khijibiisee

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَن كَذَّبَ

48} *Irraa gara galerratti jiraa, je'aadhan je'e-en duuba itti dhaqaniiti waan Rabbiin je'aadhan je'een cufa je'aniin .

وَتَوَلَّىٰ ﴿٤٨﴾

49} *Jennaanin firkgawna akki je'een yaa muusaa Rabbiin keessan eenyu

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمْ يَا مُوسَىٰ ﴿٤٩﴾ قَالَ

*Rabbiin keenya isa waan uume hundaaf suuraa kopha'aa tan waan biraatin adda gootu kennee .

رَبَّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ .

50} *Eegasii waan hunda waan uumefitti , waan nyaatufii, waan dhugutti, akka .ataa itti jiraatutti , muka akka itti saarutti qajeelchee , je'een .

ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾

51} *Jennaanin firkgawna waan dubbatu

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ﴿٥١﴾

dhabee akki je'een yoo Rabbiin kee, kan akkasii taye, maalli haalli ummata dabree kan akka ummata nuuhg, maalif isaan isa ibaaduu oolanii waan biraa ibaadu eega inni kan waa hunda razaqu tayee , eega inni kan waa hunda uumee qajeelche tayee je'een.

*Jennaanin nabi muusan akki je'een haala ummata sanii beekun Rabbii kiyya bira jira, qoramee, katabamee,

قَالَ عَلِمَهَا عِنْدَ رَبِّي

*Kitaaba lowhgulmahgfuuz je'amu keessatti,

فِي كِتَابٍ

*Wanni takkalleen beekkomsa Rabbii kiy-yaa jalaa hin baddu,

لَّا يَصِلُ رَبِّي

52} *Rabbiin waa takka hin irraanfatu wa-

وَلَا يَنسَىٰ ﴿٥٢﴾

nmi isaan dalagan hundi kitaaba dalagaa nama keessattis katabamtee jirtii, Rabbii guyyaa boruu irraa isaan gaafatee, isaan qix-aaxu'uu jiraata.

*Rabbiin kiyyaa kan dachii isinii afee akka irratti jiraattanitti isinii uume.

*Kan karaa lafarraan yaatan, isinii laafise ,

*Rabbiin kan rooba sami'ii isinii roobse yookaa buuse ,Rabbiin dubbii muusa'aa guuttee akki je'e,

*Duuba rooba saniin magarsine .

*Gosa waan mayruu hunda

53} *Tan adda addaa dhandhamaafii bifalle'een,

*Midhaan waan nuti magarsinee nyaadhaa, beyladaa teessan dheechifadhaa.

*Waan dubbanne keessa ,

*Ragaa dandeytii Rabbii waan gorfamaniintu jira ,

54} *warra ayltii guutuu qajeeltuu qabuuf.

*Dachi'irraa isin uumne abbaa keessan .

aadam biyye'erraa uumu'uun, takkaa matuma keessanuu biye'erraa uumu'uun, maalif malaaykan Rabbii ilmoo gadaameysa seentu hunda bishaan isiin irraa uumamte, san biyyee namni sun itti awwaalamu fuutee itti laayxi, takkaayuu makhte akkasitti namni hundi biyye'erraa uumame,

*Ammas dachi'itti isin deebifna,eega duutanii itti awwaalamtanii,

55} *Eegasii dachii keessaa isin baafna lam-mada dirree qiyaama'aa dhaabbatu'uu jecha, akkuma gaafa isin uumu'uu kaane, dachi'irraa isin uumne.

* Isiin suuraa madiina'aati.

*Dhugumaan firkgawna mukgjizaa teenya saylan hunda garsiifnee,

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا

وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا

وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَخْرَجْنَا بِهِ

أَنْزُوجًا مِنْ نَبَاتٍ

شَقَى ﴿٥٣﴾

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ

إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآيَاتٍ

لِأُولِي النُّهَى ﴿٥٤﴾

﴿٥٥﴾ مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ

aadam biyye'erraa uumu'uun, takkaa matuma keessanuu biye'erraa uumu'uun, maalif malaaykan Rabbii ilmoo gadaameysa seentu hunda bishaan isiin irraa uumamte, san biyyee namni sun itti awwaalamu fuutee itti laayxi, takkaayuu makhte akkasitti namni hundi biyye'erraa uumame,

*Ammas dachi'itti isin deebifna,eega duutanii itti awwaalamtanii,

55} *Eegasii dachii keessaa isin baafna lam-mada dirree qiyaama'aa dhaabbatu'uu jecha, akkuma gaafa isin uumu'uu kaane, dachi'irraa isin uumne.

* Isiin suuraa madiina'aati.

*Dhugumaan firkgawna mukgjizaa teenya saylan hunda garsiifnee,

وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ

وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ﴿٥٥﴾

وهي مدينة

وَلَقَدْ آرَيْنَهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا

*Haa tayuu hin dhugo'oomsinee, ni kijibs-
iise, mukgijza'aa mitii, falfala je'ee,
56} *Tokkummaa Rabbii yaaduu didee.

فَكَذَّبَ

وَإِنِّي

*Firkgawna akki muusa'aan je'e:

قَالَ

57} *Si falfala keetin, biyya teenya, misra-
rraa nu baaftee, ifii mootummaa misraa qa-
batu'uu jecha nutti dhuftee, yaa muusaa?.

أَجْتَنَّا لِنُخْرِجَنَّا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكِ يَمْوَسَىٰ ﴿٥٧﴾

*Duuba eega falfalaan dhuftee, nutis falfala
akka falfala keetitiin sitti dhufna, takkaa sii
baanaa,

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِّثْلِهِ

*Waytiin nuufii ati falfalaan walii bayu'uu
walitti dhufnu, nuu godhi, qaaxaroo nuu
qabi,

فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا

*Kan nuufii atis qaaxaroo sanirraa hin hafne,

لَا تُخْلِفُهُ، نَحْنُ وَلَا أَنْتَ

58} *Bakka walitti dhufnu, jiddu jireytii nu-
ufii sirraa qixxee fagaattu nuu godhi.

مَكَانًا سَوِيًّا ﴿٥٨﴾

*Jennaan muusan akki je'een ,

قَالَ

*Qaaxaroon teessan guyyaa faayati, inni
guyyaa iida isaanii kan faayatani wal gay-
anii sun guyyaa aashuura'aa guyyaa sabti'iitii

مَوْعِدِكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ

59} *Guyyaa san warri misraa hundi waytii
waare'ee wallitti dhufu'u. waan naafii isin
jiddu'utti argamu laalu'uuf.

وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾

*Duuba firkgawna achii ka'ee.

فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ

*Warra yaada bada'arratti isa gargaaru ,fal-
faltoota walitti qabee,

فَجَمَعَ كَيْدَهُ

60} *Guyyaa qaaxaro'oo falfalootan wajji
dirree wal gayaa dhufe.

ثُمَّ أَنَّىٰ ﴿٦٠﴾

*Duuba hoggaa falfaltoonni dirree sanitti
wal gayu isaan nama torbaatamii lama , nabi
muusan akki je'een,

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ

*Rabbi isin haa balleessuu .

وَيَلِكُمْ

*Kijiba Rabbirraan kaayinaa, waan biraa itti
qindeessitanii,

لَا تَقْرَأُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

*Isin balleessaa,ni galaafamtanii,azaaba isaa sodadhaa

فَسَحَّحْتُمْ بَعْدَابٍ

61} *Namni kijiba Rabbirraa kaaye dhugumaan badee, khasaamee.

وَقَدْ خَابَ مِنْ أَفْتَرَىٰ (٦١)

62} *Duuba falfaltoonni maqoo bayanii wal

فَنَنْزِعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ (٦٢)

maryatanii, wanni waliin je'an isaan lamaan kun ,muusa'aafii: haaruun baan-anii, falfaltoota. takkaa wanni isaan waliin je'an, dhoysa'aan, yoo isaan lamaan nu mooyatan, ni amanna, yoo moone karaa keenyarratti hafna waliin je'an.

*Wanni isaan ifiin je'an,

قَالُوا

*Isaan lamaan kun falfaltootaa ,

إِنَّ هَذَانِ لَسَّاحِرَانِ

*Falfala isaanitiin biyya teessanirraa isin baasanii,

يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا

63} *Matoota, hayyoota keessaniin galatuu

وَيَدَّهَبَا بِطَرَفَيْكُمُ الْمَثَلَىٰ (٦٣)

fedhan hoggaa sihgrii isaanii guddoo argan, gama isaanii goranii .takkaa makgnaan {xariiqaa} isaanitiin deemu'uu {sihgri'iini} falfala nuti jiraannuun kana nu harkatti balleessanii ifii jiraatu'uun fedhanii.

*Sihgrii,yookaa falfala keessan walitti qabaa jabeessa'aa

فَاجْمَعُوا كَيْدَكُمْ

*Salfiidhan itti dhufaa, muusa'aafii haaruunitti,

ثُمَّ اتَّسَوْا صَفًّا

64} *Namni ar'a mooyate yookaa irra aane

وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ أَسْتَعَلَىٰ (٦٤)

nuufii isaanirraa dhugumaan milkaaye,maalif nuti yoo moone mootichi baal-lama nuu seenee jira, ammoo yoo muusa'aafii obboleessi isaa mooye mootummaa guddoo nuti argannu argatan, falfaltoonni hundinuu, addaan ule'eefii haadan deemmatan.

*Falfaltoonni dirree san dhufnaan wanni nabi muusa'aan je'an.yaa muusaa dalagaa jalqabnaa, tanaaf jecha takkaa ati jalqabdee, waan darbitu darbuu,

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقَىٰ

65} *Takkaa nuti nama dura darbu tayuu lamaanirraa tokko filadhu,dubbii sirraa eeynaa . ormi sun adabaan nabi muusan dubbisan .

وَإِمَّا أَنْ تَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ (٦٥)

*Jennaanin nabi muusan wanni je`een isin

قَالَ بَلْ أَلْقُوا

jalqaba'aa darbaa, maalif odoo inni dura darbee faaydan waan inni darbuu akkaan hin mul'attu, akka hoggaa isaan dura darbanii inni duuban dhufee, waan san hunda balleessu mul'attutti, tanaafi malee waan biraatifii miti, anbiyaan waan hamtu'utti hin ajajju, duuba falfaltoonni jalqabanii ule'eefii haada harkaa qaban falfala itti godhanii gad lakkisan, yookaa darban,

*Duuba haadafii uleen isaanii,

فَإِذَا جَاءَهُمْ وَعَصِيَهُمْ

*Wanni muusa'atti fakkaate, sababaa sihgriidhatiin,

يُحِيلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ

66} *Akka bofa gara'aan deemuu itti fakkaate.

أَنهَا سَعَىٰ

67} *Duuba sodaan garaa nabi muusa'aa buute, mukgjizaa isaatifii sihgriin isaanii namatti wal fakkaatteti isatti amanuu oolan je'eeti sodaate, waan sihgriin isaanii gosa mukgjizaa isaa taatef jecha.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةَ مُوسَىٰ

*Wanni nabi muusa'aan jenne, hin sodaatin yaa muusaa,

فَلَمَّا لَاتَخَفَ

68} *Siitu injifatee irra aanaa .

إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ

*Waan harka kee kan mirgaa keessaa qabdu, waan isaan dalagan sanitti darbi ,itti gad dhiisi,

وَأَلْقَىٰ مَا فِي يَمِينِكَ

*Waan isaan dalagan, falfala isaanii hunda liqimsitii,

نَلْقَفَ مَا صَنَعُوا

*Wanni isaan tolchan, heelaa nama falfala godhuutii mukgjizaa tee dura dhaabbatuu hin dandeessuu,

إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدَ سِحْرٍ

69} *Namni sihgrii godhu, bakka dhufe hu-

وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ

ndatti hin milkaayuu, duuba ulee isaa waan isaan godhan falfala isaan bofa godhanii, laga bofaa kan yaa'u namattii fakkeessanitti darbee, waan san hunda liqimsitee, akka duratti deebite eega bofa guddaa taatee, waan san hunda liqimsitee.

*Duuba warri falfala godhu sun hoggaa

فَأَلْقَى السَّحْرَةَ سِجْدًا

waan uleen muusa'aa goote argan, akka humna Rabbii malee, humniti namaa waan san hin dalayne tayuu hubataniiti, Rabbii muusaa ergee, mukgjizaa san kenneefii, sujuudu'uu jecha, lafatti if darbanii sujuudanii,

70} *Rabbii haaruunifii muusaa ergetti am-

قَالُوا يَا مَتْرِبَ هَرُونَ وَمُوسَىٰ

anne je'an

*Isaan amannaan, firkgawna akki je'een: si odoodhan an amanuu isinii hin eehamin itti amantanii ?,

*Wanni muusa'atti amantaniif, isaatu kabiira keessan,

*Kan falfala isin barsiisee isaaf tumsitanii,

wanni dadhabbii teessan mul'iftaniif gurra isaa ol fuudhu'uufi je'ee akka namni isaanirratti laalatee hin amanne'eef jecha, sababaa isaan amananiif dhiisee , waan biraa dubbate kabiira keessanii tanaaf itti amantan je'ee. haa tayuu wanni isaan amananiif hayn'i Rabbii, dirree bayee mul'annaani. akka firkgawnaafii warri achi dhufe hundi arge. ammas warra achi dhufe sodaachisu'uuf, akka harkaa hin amanneef wanni orma amane saniin je'e:

*An isiniifan kakhadhaa harkaafii miila keessan nan ciccira. wal dhabsiisee harka mirgaatifii miila bita'aa muree,

*Isinin fannisa isin raroosa,

*Muka timirratti ,

71} *Beekhu'uuf jiraattan anaafii Rabbii muusa'aa kan itti amantan san, kamtu azaaban irra jaba'aa, kamtu azaabni isaa irra waaraa yookaa turaa hubatu'uuf jiraattan je'een .

*Jennaanin wanni je'aniin: nuti sin filannu,

*Waan mukgjiza'arraa nuu dhufe adii nabi muusan ergamaa Rabbii tayuu nuu addeessiturra si filannee amanuu hin dhiifnu,

*Rabbiin nu uumen sii khakhannee haqa nuu mul'ate dhiifnee, siin maraxannuu, yookaa filannuu ,

*Waan feete nu godhi waa takka waan ati nu gootuu hin badannu,

72} *Wanni ati nutti murtu , addunyumma tanarratti addunyaan waan dhumaatii nuti jiruu aakhira'aa gaarii san khajeellaa, waan murte nutti muri .

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ

إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمْ

الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ

فَلَا قَطَعَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِمَّنْ خَلْفَ

وَأَصْلَبْتَكُمْ

فِي جُدُوعِ النَّخْلِ

وَلَنَعْلَمَنَّ إِنَّمَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَى ﴿٧١﴾

قَالُوا لَنْ نُؤْتِيَنَّكَ

عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ

وَالَّذِي فَطَرَنَا

فَأَقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ

إِنَّمَا نَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

*Nuti Rabbiin keenyatti amanee, akka dilii teenya nuu araaramu, dilii yookaa cubbuu kufri'ii kan keessa turreefii,

إِنَاءَ أَمْثَارِ بِنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِيئَاتِنَا

*Akkammallee dilii dalagaa falfalaa tan ati itti nu dirqite, nuu araaramuuf,

وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ

*Rabbiin sirra nuu caala, sawaaba isaatitu waan ati nuu kenniturraa nuu caala, yoo itti amanee,

وَاللَّهُ خَيْرٌ

73} *Ammallee azaaba Rabbiitu azaaba keetirra waara, yookaa namatti dheerate, yoo itti amanuu baanne.

وَأَبْقَى ﴿٧٣﴾

*Namni isaa kaafiraa du'ee, dilii kufri'iitin Rabbi isatti dhufe,

إِنَّهُ مِنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا

*Ibidda jahannamtu isaa qophaayee isa eeggata

فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ

74} *Ibidda azaabaa san keessatti, du'ee hara

لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ﴿٧٤﴾

hin baafatu, ammallee jiruu isa fayyaddu tan azaaba hin qabne hin jiraatu, inni azaaba keessa zalaalamii taa'a, kan hoggaa ibiddi coraa irraa fixe haaroyini mayruuf.

*Warri Rabbitti amanee waan gaarii fardi'iifii sunnaa dalagee Rabbi isatti dhufe,

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ

75} *Warra saniif darajaa ol aantu'uutu jira

فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ﴿٧٥﴾

*Darajaan ol aantun sun, jannata teessumaati

جَنَّاتٍ عَدْنٍ

*Kan jannata san jala lagootin yaatu,

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

*Kan zalaalamii jannata san keessa taa'anii, qanani'an,

خَالِدِينَ فِيهَا

76} *Sun jazaa nama dili'irraa qulqullaayeti dalaguu dhabuudhan, yookaa towbaa dhuga'aa irraa towbatuudhan irraa deebi'uudhan

وَذَلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ﴿٧٦﴾

*Nabi muusa'atti dhaamnee jirra,

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ

*Gabroottan kiyya warra sitti amane banii

أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي

israa'iil, warra firkgawna gabroonfatu san halkan keessa biyya misratti baasii deemin karaa bahar jennaan, nabi muusan karaa lafaa, gara shaam hin deemnee baharittiin qajeele, waan Rabbiin akkanatti deemi isaan je'eef, duuba hoggaa baharri dura dhufu, ulee isaatin dhawu'utti ajajame

*Wanni jenneen bahara isin dura dhufu san

فَأَضْرَبَ لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا

ule'een dhayii, karaa goggogaa bahara keessa isaanif baasi, duuba bahara san ulee isaatin dhoynan Rabbiin bahara addaan muree dachii isaa goggoysee karaa saniin dabran,

*Firkgawnatu na dhaqqabaa hin sodaattu,

لَا تَخَفْ دَرَكًا

77} *Bahartu na fuudha'as hin sodaattu jenneen.

وَلَا تَخْشَى

*Duuba firkgawna muusan faan bayanii beynan, ashkara likkiin qabne fudhatee isaan hordofu'utti, yookaa faana dhawu'utti seenan

فَأَنْبَعَثَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ

78} *Duuba firkgawna hoggaa bahara karaa

فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ

goggogaa tayee ummanni muusa'aa dabre arge, irraan deebinee , hordofuu itti fufe,ashkaraan wajjiin,duuba hoggaa ummanni muusa'aa hundi gama ceyu, kan firkgawna faan wal'akkaa bahar jiran, baharri walitti deebi'ee firkgawnaafii ashkara isaa liqimsee ukkaamse, {Yammi} jechuun, bahara jechu.

79} *Firkgawna ummata isaa na ibaadaa isaanin je'uudhan ni jallisee hin qajeelchine ,badi'itti isaan darbe

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَىٰ

*Yaa ilmaan yakgquub,

يَنْبِيَّ إِسْرَائِيلَ

*Dhugumaan diina keessan firkgawnarraa nagaya isin baafnee jirra,baharitti isa darbu'uun .

قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ عَدُوِّكَ

*Ammas bakka moggaa mirgaa gaara xuuritti, towraat isinii kennu'uuf qaaxaroo isinii qabnee jirra .

وَوَعَدْنَاكَ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ

*Gammoojjii siini'aa keessatti, waan {ma-

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ

nnii} je'amu, isinii buufnee jirra, namuufuu suguda tokko tokko ganama hunda, manniin waan adii mi'aayaa akka sukkaaraati kan bariisa'arraa hanga aduun baatutti bu'u, inni waan baala mishinga'arratti ganama bu'u fakkaata ,

80} *Ammallee foon shinbirro'oo mi'aayaa

وَالسَّلَوَىٰ

kan namuu hanga fedhe qalatee nyaatu isinii buufnee jirra, warri dubbiin laaltu yahuuda zamana nabi Muhammad jirtu, Rabbiin waan abbootii isaanitii godheen itti dhaaddata akka galata isaaf galchaniitii amananiif.

*Wanni isiniin jenne: waan mi'aayaa halaal nuti isinii kennine isinii uumne nyaadhaa,

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ

dhugaa,

*An isin qananiisun, isin hin kaasin, an isinitti bal'isuun diliiii dalagu'utti isin hin kaasin hin qooqinaa ni'maa kiyyaan,

*Azaaba, yookaa bala'aatu narraa isinitti bu'aa isinittin danlanaa,

*Namni danlansuun tiyya itti buute,

81}*Dhugumaan badee,dhugumaan ibidda keessa kufee.

*An kan akkaan araaramu,

*Nama Rabbitti waa qindeessu'urraa de-ebi'eef,

*Rabbii tokkichatti amanee .

*Waan gaarii dalagee, fardi'iifii sunnaa,

82}*Kan qajeelee hanga du'utti waan dubanne kanarratti deemef akkaan araaramu.

83}*Yaa muusaa maaltu, orma kee kan

wajji akkan yaatan biraa, jarjarsee si fide? sun gaafa kitaaba towraat fudhatu'uuf gaara xuuritti yaa'anii nama torbaatamiin wajji, kan muusan jara saniin na dhaqqabaa je'ee, bakka itti yaa'an san dura dhaqe achitti Rabbiin maaltu si jarjarse je'een

*Jennaanin yaa Rabbii isaanis kunoo na faana jiran, amma dhufan,

*Yaa Rabbi wannin ummata kiyya dura jarjaree,miila fuudhef,wannin dafee dhufee

84}*Akkan jaalala tee ida'adhuufi akka dalagaa tiyya narra jaalattuufi.

*Jennaan Rabbiin akki je'een: yaa muusaa nuti ummata kee,eega ati biraa deemtee, morkkorree jirra, akka ati si faana dhufuu seetee mitii,

85}*Namichi {muusas saamirii} je'amu isa

an jallisee dibichaan Rabbi je'anii, ibaadanii, muusan kun {muusaa ilma muza-ffar} je'ama, inni gosa yahuuda'aa tan {saamiraa} je'amurraayi,isa jibriiltu gud-dise ,maalif haati isaa {firkgawnatu} gorra'aa sodatteti goda qottee kheessa

وَلَا تَطْعَمُوا فِيهِ

فِي حِلِّ عَلَيكُمْ غَضَبِي

وَمَنْ يَحِلِّ عَلَيْهِ غَضَبِي

فَقَدْ هَوَىٰ ۝٨١

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ

لِمَنْ تَابَ

وَأَمَّا

وَعَمِلَ صَالِحًا

ثُمَّ أَهْتَدَىٰ ۝٨٢

﴿ وَمَا أَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يَمْوَسَىٰ ۝٨٣ ﴾

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَىٰ أَثَرِي

وَعَجَلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ

لِيَرْضَىٰ ۝٨٤

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ

وَأَصْلَهُمُ السَّامِرِيُّ ۝٨٥

kheesse, achitti jibriil quba isaa sadeen hoosisee ,kan tokko aanan bayaafii, tokko dhadhaa, tokko dayma bayuuf guddise, duuba {muusan ilma imraan} kan firkgwna guddise, nabiyyii tayeeti muusan ilmi {muzaffar} kan jibriil guddise kafaree jallatee namallee jallisee , ummata nabi muusan qajeelchu'utti jiru, jalaa gara galche .

*Duuba nabi muusan eega bakka dhaqe sanitti kitaaba towraat je'amu Rabbiin kenneffii, ummata isatti deebi'e

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ

*Isaa waan namichi san dalagerraa dallansuu guddoo qabu,kan yaada guddaa qabu ,

غَضِبْنَا أَسْفًا

*Wanni je'e:yaa ummata kiyya maa akkana taatan,

قَالَ يَاقَوْمِ

*Si Rabbiin keessan baallama isinii seenee hin jiruu?

أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ

*Baallama dhuga'aa kitaaba towraatin isinii kenna je'ee,

وَعَدًا حَسَنًا

*Si zamana kitaaba san isinii fuudhu'uu je'ee isin biraa deemetu isinitti dheeratee? sun hin dheeranne guyyaa afurtama qofaa,

أَفَطَالَ عَلَيْكُمْ الْعَهْدُ

*Takkaa si azaabni Rabbii keessanirraa isinitti bu'uu feetanii,

أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يُجِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ

86} *Kan sanii jettanii baallama kiyya diiyd-

فَأَخْلَفْتُم مَّوعِدِي ﴿٨٦﴾

aniif baallamni nabi muusan isaanirraa fuudhe, hoggaa bakka towraat itti fuudhatu dhaqu'uu kha'u isinis na faana koottaa diin Rabbii akkan qabadha je'eenii akkasitti baallama seenaniif, duuba jalaa hafanii, waan Rabbiin tayin ibaadani, baallama isaa diigan, tanaaf maalif diyydan je'een.

*Jennaanin nuti fedhii teenyan baallama kee hin diiyne,

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا

*Haa tayuu ba'aa guddoo ba'annee fuunee finne,

وَلَكِنَّا حُمِلْنَا أَوْ زَارًا

*Faaya orma firkgawnaa guddaa kan fuunee if biraa qabnu..dubraan heerumsiiifna jenneeti orma firkgawnarraa ergifannee odoo hin deebisiniif biyya misraatii baane faaya santu nu bira jiraa,

مِن زِينَةِ الْقَوْمِ

*Duuba {saamiriin}wanni muusan isin irraa tureef dilii faaya kanaatiffii walitti qaba'aa ibiddatti darbaa nuun je'ee ,duuba hoggaa inni baqu suuraa dibichaa irraa tolche {saa-

فَقَدَفْنَاهَا

miriin} ,

87} *Akkasuma {saamiriin} kun suuraa dib-

ichaa tan meetafii ziqiyarraa tolche sanitti biyyee faana farda jibriilirraa fuudhee qabu naqe, takkaayuu darbe , darbinaan suuran sun dibicha dhuga'aa taatee jiraate.

*Akkasitti dibicha isaanii tolche,

*Dibicha jiraa baroodu, qaamaa, lubbuu qabu,

*Duuba saamiri'iifii warri saamiri'iin wajji jiru, wanni ummata kaanin je'e ,

*Dibichi kun,

*Rabbii keessanii , ammallee Rabbii muusa'aatii.

88} *Muusan Rabbii isaa asitti irraanfateeti bakka {xuur} je'amtutti barbaaduu dabree je'aniin, duuba Rabbiin akki je'e .

*Si warri dibicha san ibaadu hin arguu,

*Akka dibichi sun waan isaan gaafataniif deebisaa hin kennine?

*Kan dararaa isaanirraa deebisuu hin dandeenye taye,

89} *Akka inni kan waan gaarii isaanii hin finne taye hin arganii, ni argan jechu'u, duuba waan akkasii akkamiin Rabbi godhatanii gabbaran?

□

*Odoon nabi muusan maqo'orraa isaanittin hin deebi'in nabi {haaruun} wanni isaanin je'e:

*Wanni {saamiriin} godhe kun waan isin mo-kkoramtaniini, waan isaan jallattanii

*Waaqni keessan Rabbii isin uumee , waa hundaan isin qananiisuu, kan waan itti haaj-
amtan hunda isinii uumuu ,

90} *Na jala deema'aa Rabbii tokkicha ibadaa, isaatu ibadaa haqa godhataa dibichaa mitii, dubbii tiyya dhagaya'aa, dibicha gab-

فَكَذَلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا

جَسَدًا لَهُ خَوَارٌ

فَقَالُوا

هَذَا

إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَى

فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

أَفَلَا يَرَوْنَ

أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا

وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ صَرًّا

وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ

يَقَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ

وَإِنَّ رَبَّكُمْ الرَّحْمَنُ

فَاتَّبِعُونِي وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾

baruu dhiisaa je'eenii jira.

*Jennaanin wanni je'aniin dibicha kanarratti wal geenyee isa ibaadu'urraa hin deemnu, hin dhiifnu waan ati nuun jettu jecha
91}*Hanga muusan nutti deebi'uun je'aniin .

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ

حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ ﴿٩١﴾

*Nabi Muusan deebi'ee waan isaan itti jiran agarraan akka biratti aaree, obboleessa isaa haaruun areedafii rifeensa mata'aa qabee,
92}*Yaa haaruun hoggaa ummata akkatti jallate garte ,maaltu biraa kaatee na jala deemuu si dhoowwe? maaltu akkan an dallanetti dallanuu si dhoowwe?

قَالَ

يَهْرُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾ أَلَّا تَتَّبِعَنِ

93}*Si ajaja kiyya diddee? kanin ummata kiyya keessatti hafii, khaliifaa naa tayii, waan bade taye tolchii karaa warra lafa ball-eessuu hin deemin siin je'e?

أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾

*Jennaanin {haaruun} wanni muusa'aan je'e : yaa ilma haadha tiyya .
*Areeda kiyya nan qabin,

قَالَ يَبْنَؤُمْ

لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي

وَلَا بِرَأْسِي

*Mataa kiyyallee nan qabin wanni akk ana je'eenif muusa'aatu mata'aafii areeda isaa qabee, mirgaan rifeensa mata'aa qabe, duuba garaa laaffifatuu jecha : yaa ilma haadha tiyyaa, akkas nan godhin je'een,

*An waanin sodaadhe, wannin nama na wajji jiru,kan hin jallatiniin wajji,jara jallate dhiisee,si jala deemuu dhabeef ummata israa'iil adda facaafte yookaa adda baafte ,
94}*Odoo waanin an je'u hin eegin odoo waanin an isaan godhu hin barin,naan jettaa sodaadhetan,waa takkalleen dalaynee ,si eege akka ati akka gartetti dubbii tolchituuf.

إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ

وَلَمْ تَرْفَعْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

95}*Duuba nabi muusan eega tumsi isaa

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يَا سَمِيرِيُّ ﴿٩٥﴾

nagaya qabaa,bakkuman an itti abdadhe jiraa hubatee,xilaata isaa, kan ummata balleessetti garagalee ,maali yaa {saamirii} wanni dalagaa hamtuu tanatti si kaase? maalif akkas dalayde? je'een.

*Jennaanin wanni je'e: waan ummanni hin arginan arge,sun jibriiltu fardaan sitti dhufee firkgawna balleessu'uuf, duuba lubbuun tiyya biyyee faana fardaa jalaa fuudhi naan jettee ,

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ

*Duuba bakka fardi jibriil dhaabbaturraa

فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ أَثَرِ الرَّسُولِ

waan khabala tokko gayu fuudhee wanni,wanni sun tuyxe hundi kan jiraatu tayuu agarraan, faaya warra firkgawnaa kan ibiddatti haramee baqe sanitti darbee maal tayaa laaluu muradhee,

*Duuba waanin faana farad jibriil jalaa fuudhe san,faaya sanitti darbe, hogga'an darbu , faayni sun dibicha foonifii dhiigaa kan baroodu, takkaa qooqa akka baroodaa qabu taye,

فَبَدَّتْهَا

96}*Akkasitti lubbuun tiyya waan san natti

وَكَذَلِكَ سَوَّلْتِ لِي نَفْسِي ﴿٩٦﴾

bareechitee dalagaa isatti na kaafte,ammas ummanni kee Rabbi nuu tolchi je'anii sirra barbaannan wannin arge akka dibichi kun waan isaan barbaadan san tayuuf.

*Nabi muusa'aan ajjeesu'uu ka'ee Rabbiin irraa dhoowwinaan akki je'een,

قَالَ

*Nu keessa bayii deemi,

فَأَذْهَبَ

*Qixaan'i kee hanga jiruu teetii,

فَأَنَّكَ لَكِ فِي الْحَيَاةِ

*Nan tuqinaa jechu'uu,duuba Rabbiin jecha

أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ

kana afaanitti darbee,bakka deemuu ,diida keessa deemee kophaa isaa hoggaa namni itti dhiyaate,nan tuqinaa, nattin dhiyaatin, je'een, nabi muusan akka nam tokkolleen isan dubbifne akka nam tokkolleen ittin gurgurre irraan binne, ajaja baasee, akkasitti ummata keessaa baasee, nabi muusan ammas akki je'een:

*Aakhira'attis waytii,yookaa qaaxaroo qixaxa keetif godhamteetu siif dhufu'uu jiraata ,

وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا

*Kan qaaxaroo azaaba keetii san ati hin hanqanne,kan itti kaafamtee oofamtu sun guyyaa qiyaama'aatii,

لَنْ نُخْلِفَهُ

*Mee Rabbii kee dibicha ati tolchitee isa ibaadu'uuf bira taa'uu turtee laali .

وَأَنْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا

*Ibiddaan gubnaa daaraa goonaa .

لَنُحَرِّقَنَّهُ

97}*Eegasii daaraa isaa baharitti facaafna

ثُمَّ لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

je'een,duuba akkuma je'een sanitti dibicha san gorra'ee,eegasii gubee, daaraa godhee,daara san baharitti azooree, wanni ummata isaatin nabi {muusan} je'e.

*Rabbiin keessan Rabbi tokkicha, isa malee Rabbiin biraa hin jirre, kan waan isa fakkaatu hin qabne,

98}*Kan beekkomsii isaa waa hundaaf bal'ate, qissaan nabi muusa'aa asirratti dhaabbatti, Rabbiin nabi muhammadiin akki je'e.

*Akkuma qissaa muusa'aa siif odeessine

*Oduu biraa, tan warra si dura dabree sii odeessina, akka ummanni kee haala warra gaari'iitifii haala warra bada'aa addaan baree, nama gaarii jaalatee nama hamaa jibbuuf,

*Dhugumaan sii kennine,

*Kenna teenyarraa ifuma biraa,

99}*Qur'aana waan addunya'aa aakhira'atti rarra'u mara nama yaadachiisu.

*Namni qur'aanatti amanuu didee irraa gara gale,

*Inni guyyaa qiyyaama'aa ni ba'ata,

100}*Ba'aan dili'ii ulfaattuu. qixaaxa isi'iiti ba'ata jechu'u.

*Kan qixaaxa dilii sanii keessa zalaalamii taa'an,

101}*Ba'aan isaanii ta guyyaa qiyaama'aa waa isaanii hammaattee, sun ba'aa dili'iitii.

*Guyyaa garriin lammeysa'aa afuufamtu,

*Kan guyyaa san kuffaara walitti qabnu,

102}*Isaanii ijji isaanii bule'ee,fuulli gurraachomu'uun wajji.

*Suuta wal jiddu'utti dhooyisa'atti waliin je'an,

103}*Halkan khudhan qofa addunyaa keessa teessan je'an,cinqiin itti jabaatuu keessa

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

كَذَلِكَ

نُقِصَ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ

وَقَدْ آتَيْنَاكَ

مِنْ لَدُنَّا

ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ

فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

خَلْدَيْنَ فِيهِ

وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

يَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ

وَنُحِشُّ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ

زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ

إِنْ لَيْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

,maalif guyyaan qiyaama'aa kaafiratti ni dheerata mu'minatti ni gabaabata.

*Rabbiin akki je'e nuti waan isaan je'an ni beynaa, dubbiin akka isaan je'anii miti,

*Kan isaanirra irra yaada qajeelu odoo dhuga'atti dhiyaatuu hin tayin,

104}*Guyyaa tokko qofa keessa teessan je'a ,hangi addunyaa keessa taa'an waa xiqqoo isaanitti fakkaatee dheerina guyyaa qiyaama'aa kan cinqii hammaatun ,hoggaa wal bira qaban

*Guyyaa qiyaama'aa gaarotiin akkam tay-u'uu teessi? je'aniitu si gaafatan ,

105}*Duuba wanni jettuun: Rabbi khiiyaatu caccabsee hurreessee qilleensaa kennaa.

*Gaafas isii afamtee dhiisa yookaa godha .

106}*Tan dachi'iin wal qixxaatte.

*Dachii keessatti bakka gad buutu hin agartu,

107}*Bakka ol fuudhamtu'us hin agartu ,wal qixaa.

*Guyyaa qiyaama'aa san kan garriin lam-meysa'aa afuufamte,

*Nama garrii afuufee , gara dirree qiyaama'aa yaa'aa je'ee isaan yaamu jala, namni hundi deema qooqa isaatin , inni dhagaa beytilmaqdisirra dhaabbateeti lallaba,

*Deeminsa irraa maqiinsi hin jirre jala de-eman,

*Gaafas qooyxi hundi sodaa Rabbiitii jetteeti call'ifti,

108}*Qooqa hoggaa dirree qiyaama'atti ya-a'an faanti shokhoomsitu malee,waan biraa hin dhageessu.

*Guyyaa qiyaama'aa shafaa'an nam tokkollee hin fayyaddu,

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ

إِذ يَقُولُ امثالهم طريفة

إِن لَّبِئْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

وَسْتَأْذِنُكَ عَنِ الْجِبَالِ

فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

فَيَذَرُهَا قَاعًا

صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

لَا تَرَىٰ فِيهَا عِوَجًا

وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾

يَوْمَئِذٍ

يَبْعُوثُ الدَّاعِيَ

لَا عِوَجَ لَهُ

وَوَخَّشَتْ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ

فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَعَةُ

*Nama Rabbiin namni isa shafa'uu fedhe malee ,takkaa inni nama shafa'uu fedhe malee

إِلَّا مَنْ أَدْنَاهُ الرَّحْمَنُ

109}*Rabbiin jecha {laa ilaaha illallaahu

وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

Muhammadun rasuulullaahi} isaaf jaalatee ,qunnamsiisee , islaamumma'arratti du'ee,kan Rabbiin namni isa shafa'uu takkaa inni nama shafa'uu jaalateef gafas shafaa'an ni fayyaddi.

*Rabbiin waan fuula khalqi'ii yookaa waan inni uumee dura jiru beekha, waan isaan aakhira'atti qunnamu'uu jiraatan beekha,

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ

*Rabbiin waan isaan duubaa kan isaan addunya'atti irra dabran beekha,

وَمَا خَلْفَهُمْ

110}*Ammoo gabroonni, waan isaan itti dhufu'uu jiraataniifii, waan isaan irra dabran hunda hin beekhan.

وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

*Fuulli hundi gad je'e, kaafira tayuu islaama tayuu

وَعَنْتِ الْوُجُوهُ

*Rabbii jira'aaf kan jiruun isaa jalqabaafii dhuman qabne,

لِلْحَيِّ

*Kan dhimma yookaa amrii waan uumamee hundaan dhaabbatu,

الْقَيُّومِ

*Dhugumaan hoongaye,

وَقَدَّحَابَ

111}*Namni dilii kufri'ii ba'ate, namni Rabbitti waa qindeesse.

مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

*Namni ibaadaa Rabbii dalage,waan gaarii dalage,

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ

*Isaa Rabbitti amanu, isaa iimaana qabu

وَهُوَ مُؤْمِنٌ

*Miidhaa hin sodaatu, dilii inni hin dalaginiif qixaaxamuu hin sodaatu,

فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا

112}*Ammallee sawaaba waan gaarii inni dalagee narraa ir'isanii hin sodaatu .

وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

*Akkasitti

وَكَذَلِكَ

*Qur'aana afaan arabaatin buufne bara 23 keessatti, {wanni arabaan buufneef akka ummanni arabaa, kan islaama dura dhaabbatu hoggaa qur'aana dhagaye waan namni fiduu

أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا

hin dandeenyee beekhufi },

*Qur'aana keessati waan nama sodachisu deddeebifnee dubbanee jirra,

وَصَرَفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ

*Akka Rabbiin isaanii sodatanii amananiif,

لَعَلَّهُمْ يَنْقَوْنَ

113}*Takkaa akka qur'aanni kun yaaddan-

أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ۝١١٣

naa isaanii fiduuf waan gorfamaniin kan akka qissaa warra dur kan kafaree badee ,isaanif dubbatee,akka saniin gorfamanii, waan Rabbiin irraa dhooww-erraa dhoowwamanii waan inni itti ajaje dalaganiif jecha .

*Rabbiin guddate, ol taye,

فَنَعَلَى اللَّهِ

*Mootii firidiin isaa bakka gayuu hin oolle,

الْمَلِكِ

*Rabbiin haqa kan dhabamuun isaan hin malle,

الْحَقِّ ۝

*Qur'aana jarjaraan hin qara'in ,

وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ

*Odo jibriil siif irra bayuun hin dhumina

مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ ۝

dura qaraatii jibriil dhaggeeffadhuu,eega inni irraa raaw'atee qara'i na jalaa badaa hin sodaatinii, gaafa duraa nabi Muhammad hoggaa jibriil irra bayuuf jala deemee qara'a akka jalaa hin banneef, ammoo eeganaa ni dhageeffataafii eeg- asii akkuma jibriil irra bayeefitti qara'a kan waa takka irraa hin irraanfanne.

114}*Yaa Rabbi qur'aana narratti buusu'uun beekkomsa naa ida'i je'i,duuba akkuma inni bu'uun beekkomsa isaaf ida'amu ture, qur'aanni irra caalaa waan beekkomsa Rabbii argataniini.

وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ۝١١٤

*Dhugumaan aadamiif dhaamsa dhaamnee jirra ,muka tokko jannata keessatti hin nyaatin jenneenii irraa dhoowwinee baallama irraa fuune,

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ

*Odo inni muka san hin nyaatin dura ,

مِنْ قَبْلُ

*Duuba dhaamsa keenya sun irraanfatee dalaga'arra oolchuu dhiise,ibliis,dagee , waan Rabbiin muka san nyaatuu aadamitti muree dabarseef jecha ,

فَنَسِيَ

115}*Waan nuti irraa isa. Dhoowwinerraa muratee obsuu isaa hin agarre

وَلَمْ يَحْذَرُ لَهُ، عَزْمًا ۝١١٥

*Gaafa malaayka'aan aadamiif sujuuda, khabaja'aa sujuudaa jenne, dubbadhu,

*Duuba wanni malaaykaa taye hundi sujuudde, takkaayuu gad jette, ibliis malee

116}*Ibliis sujuuduu dide nama biyye'erratti uumte fan sujuudaa anaatu irra caalaa ibiddarraa na uumtee isa biyye'erraayi je'ee, duuba hoggaa sanan rahgmata kiyyarraa isa darbe.

*Tanaaf jecha aadamiin akki jenne .

*Ibliisin kun diina kheetifii kan jaartii teetii haawatii .

*Jannatarraa, heelaa godhee isin hin baasin godoo yookaa biiluu isinirraa bayu'uu jecha . Waan sababaa keetin rahmata Rabbirraa darbameef jecha .

117}*Duuba yoo jannatarraa isin baasa ni cinqamtaa, qonnaafii facaasu'uufii, haamu'uufii daaku'uufii, biddeenaysu'uufii, waan biralle'een kan jannata keessatti cinqii ,takka malee nyaattanii dhuydan .

118}*Ati yaa{adam}jannata keessatti hin beeloytu .Ammallee hin daartu qaamni keessi beelan sin qullaayuu gubbaan uffata dhabaaf sin qullaayuu jechu'u.

*Ati jannata san keessatti hin dheebottu,

119}*Ammallee aduun sin gubdu, waan aduun achi hin jirreef dheebun qaama keessa sin gubdu, aduun gubbaa sin gubdu jechu' .

*Duuba ibliis aadam waswaasee akki je'een,

*Yaa aadam muka namni isa nyaate inumaa hin duune, kan zalaalamii jiraatuu sii himuu? itti si qajeelchuu?

120}*Kan namni muka san nyaate moo tummaa hin moofoyne , takkaa hin dhumne argatu si garsiisuu je'eenii sanirratti Rabbiin khakhateef, aadam inni kakannaan dubbii

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ

فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ

أَبْنِ ١١٦

فَقُلْنَا يَا آدَمُ

إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ

فَلَا تَخْرُجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ

فَتَشْفَى ١١٧

إِنَّ لَكَ الْأَنْجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ١١٨

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا

وَلَا تَضْحَى ١١٩

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ

يَتَّادِمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ

وَمُلْكٍ لَا يَبْلَى ١٢٠

ibliis dhugaa seyee.

*Aadamiifii hawwaan, muka sanirraa waa nyaatan, mukni sun qamadii takkaa tiin takkaa ka biraati,

*Duuba hoggaa nyaatan faayni jannataa kan isaan uffatan irraa bu'ee, qaamni isaan lamaanii qullaa tayee,saala ifiitifii kan walillee argan, duraa duuban ,

*Hoggaa huccuun irraa buutee, bakki namni irraa qaanfatu qaama isaanirraa mul'atte ka'aniiti baala mukaa walitti maxxansanii, bakka saalarraa if kaayan , qaanfatuu keessa,

*Akkasitti aadam Rabbii isatti balleesse

waan Rabbiin irraa dhoowwe keessa bu'uudhan, odoo keessa bu'uu hin yaadin ,maalif wanni aadam yaade Rabbiin if eegaa, akka sheyxaanni jannatarraa isin hin baafne tayaa nuun je'ee, waanuma jannata keessaa bayuu dhabu'utti nu gesssi, haa dalaynuu waan sheyxaanni jannatarraa nu baasu'uu nu dalaysiisurraa haa fagaannuu je'aniiti mala sheyxaanni fidu kan jannatarraa isaan baasu ifirraa deebisu'uuf qophaayan,haa tayuu sheyxaanni karaa isaan baasu'uutii mitii, karaa isaan tursiisu'uutin isinitti dhufee, muka kana nyaattan ni waartan je'ee, waan waan gaarii isaanii yaadu seyani, yaada jannata keessa turu'uutin nyaatan, yaada dubbii Rabbii didu'uutini mitii,

121}*Duuba akkasitti aadam waan barbaadu dhabe sun jannata keessa zalaalamii ta'a'uudhan, waan sheyxaanni je'aniin gowwoomee.

*Eeguma muka san nyaatee Rabbiin {aadam} dhiyeessee towbaa isaa qeebalee, yookaa jaalatee,

*Duuba towbaa isaa qunnamsiisee irraa qeebalee,

122}*Akkasuma towba'arratti waaru'utti isa qajeelche.

*Rabbiin akki je'e: isin lamaan waan horu'uu jiraattaniin wajji jannatarraa lafatti bu'aa hundi keessan .

*Gariin ilmaan keessanii garii isaanitiif

فَأَكَلَا مِنْهَا

فَدَتَا لَهُمَا سَوْءَ تَهُمَا

وَوَطَّفَقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ

وَعَصَىٰ آدَمَ رَبَّهُ

فَعَوَىٰ ﴿١٢١﴾

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ

فَنَابَ عَلَيْهِ

وَهَدَىٰ ﴿١٢٢﴾

قَالَ أَهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا

بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ

xilaataa, wal miidhanii, takkaa namni Rabbiin jannatarraa bu'aa je'een aadamiifii hawwa'aafii bofaafii ibliis, ibliisifii bufni xilaata aadamiifii hawwa'aafi ilmaan isaaniti,

*Duuba yaa aadamiifii ilmaan aadam yoo ergamaan takkaa kitaabni narraa isinitti dhufe, kan karaa kiyya isin qajeelchu,

*Namni isinirraa ergamaa kiyya jala deeme takkaa kitaaba kiyya jala deeme,

*Addunyaa keessatti karaa badee hin rakkatu,

123} *Aakhira'attis azaaba mudatee hin rakkatu.

*Namni diinaa kiyyarraa gara gale itti amanuu didee,

*Nama saniif jiruu dhipho`ootu jira odoo

gama hori'iitin itti ba'attelle'ee qalbiin isaa rakkoo keessa jirti, waan azaaba kuffaaraa qophaaye if duratti quba qabuuf, takkaa jiruun rakkoon kaafirri jiraatu azaaba qabri'iiti sun qabriin itti dhiphattee, cinaachi isaa wal dabru'uu, ammallee jawween gurguddoon sagaltamii sagal itti maddabamtee, hanga guyyaa qiyaama'atti isaan nyaatu'uu,

124} *Nama diinaa kiyyatti kafare guyyaa qiyaama'aa ija malee dirree qiyaama'aa geessina dhaabna.

*Yaa Rabbi maalif ija malee dirree qiyaama'aa na dhaabde,

125} *Addunya'aafii hogga'an qabri'ii bayullee ijan qabaa je'e.

*Jennaan Rabbiin akki je'een: dubbiin akkasii,

*Siitu aayanni kiyya sitti dhuftee itti amanuu dhiisee, addunya'arrattii,

126} *Duuba akka ati aayata keenya dhii-ftetti ar'a ibidda keessatti dhiifamta, aza-bamta.

*Akkasitti nama Rabbitti waa qindeesse

*Kan aayata Rabbii isatti hin amanin qi-xaana'a ,

فَمَا يَا بَأْسَكُمْ مَنِّي هُدًى

فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ

فَلَا يَضِلُّ

وَلَا يَشْقَى ﴿١٢٣﴾

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي

فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا

وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى ﴿١٢٤﴾

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى

وَقَد كُنْتُ بِصِيرًا ﴿١٢٥﴾

قَالَ كَذَلِكَ

أَنْتَ أَءَايَتُنَا فَنَسِينَهَا

وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنسى ﴿١٢٦﴾

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ

وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ ؕ

*azaaba aakhira'aatitu azaaba addunya'arra
jabaa,
127}*Ammallee irra tura,takkaayuu waara.

وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ

وَأَبْقَى ﴿١٢٧﴾

*Si orma kuffaaratiif hin mul'annee ,

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ

*Ummanni hedduun nuti isaan dura lafarraa
fin'e, waan isaan anbiyoota kijibsiisaniif
jecha,

كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ

*Kan ona isaan irra dhuman keessa yaa'an
keessattuu hoggaa shaam dhaqan, duuba
waan argan saniin hin gorfamanii?

يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ

*Waan san keessaa gorsaatu jira,

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ

128}*Warra aylii qabuuf .

لِلَّذِينَ هُمْ لِأَوْلِيَ اللَّهِ

*Odo Rabbiin orma kuffaaraa kan si kij-
ibsiisu kanarraa azaaba isaanii aakhira'attin
achi dabarse je'ee dabarsuu baatee, takkaa
muruu baatee,

وَلَوْلَا كَيْدُ الْمُجْرِمِينَ

129}*Silaa azaabni addunya'arratti itti bu-

لَكَانَ لِرِزَامِنَا وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

'uun isaan qabata waytii isaanii qabamte keessatti odoo Rabbiin nabi Muham-
madii je'ee azaaba isaanirraa booda aansuu baatee,odoo hanga azaabni isaa-
nirraa booda aanu isaanii godhuu baatee ,silaa azaabni addunyuma tanatti isa-
anitti bu'a,akkuma warra duritti bu'etti, qaaxaroon isaan dhuman isaanii qab-
amtee kan qaaxaroon sanirraa boodan aanne.

*Waan kuffaarri siin je'urratti obsi heerri ob-
su'uu kun odoo hin jihaanne karaa hin go-
dhamini eegasii lolaan ifirraa deebisa ,

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ

*Salaata shaman salaati, wanni{sabihg}
je'eef,bakka {salli} je'u, tasbiihgatu salaata
keessa jira'aafi ,

وَسَبِّحْ

*Rabbii kee faarsu'uun wajji

بِحَمْدِ رَبِّكَ

*Odo aduun hin baane, salaata subhgi'ii
salaati,

قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ

*Ammas odoon hin seenne asrii salaati,

وَقَبْلَ غُرُوبِهَا

*Saa'aa halkaniitis salaati salaata maghri-
baatifii ishaa'iidhaa salaati,

وَمِنَ آتَائِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ

*Moggaa lamaan guyya'aattis salaata zuh-

وَأَطْرَافَ النَّهَارِ

ri'ii salaati,zuhriin wal'akkaa guyya'arratti dalagama wal'akkaan sun moggaa cinaa guya'aa kan duraatifii moggaa cinaa boodaa kan guyya'aati , namni gariin akki je'u salaanni odoo aduun hin baanef salaatan subhgi'ii kan odoo aduun hin seenne salaatan asri'ii kan halkan salaatan ishaa'iidhaa kan moggaa lamaan guyya'aa salaatan zuhri'iifii maghriba maalif zuhriin dhuma cinaa duraa kan guya'arratti argamaa maghribni dhuma cinaa bodaa kan guyya'arratti argamaa,

130}*Akka waan Rabbiin sii kennu jaalattuuf, takkaa akka sawaaba si jaalachiisu kennantuuf salaati.

لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ (١٣٠)

*Waan nuti gosa kuffaaraa, nama adda addaati kennine

وَلَا تَعْمَدَنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ

*Faaya jiruu addunya'aa daraaraa isi`ii

زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

ijaan achi hin laalin, kennaan nuti horii guddaa, kuffaara gosa gosaatii kennine isaan jaalalaafii mitii ammallee isaantu haqa godhota'aafii mitii, wanni isaanii kennineef,

*Horii san keessatti isaan mokkoru'uufii hanga kafaranii kufrii isaanitiin azaaba haqa godhatanitti,

لِنَقْتَنِمَهُمْ فِيهِ

*Sawaaba Rabbii keetii kan mu'minaaf jannata keessatti kennuutu waan kuffaarri addunyaa keessatti argaterra caala,

وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ

131}*Ammallee irra hafa addunyaan ni

وَأَبْقَىٰ (١٣١)

deemti aakhiraan ni haftii ,wanni namarratti jiru ,waan irra caalu kan hafuuf dalagu'u , sun jannataafii qananii isa keessa jirtuu, waan dabree dhabamuuf bololuu dhiisuu wanni Rabbiin azalitti isaaf qoode addunyaadharraa itti bololuu, bololuu baatuu isaaf dhuftii.

*Aalii tee,ummata kee salaataatti gorsi, ajaji,

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ

*Ati salaataarratti obsi haa sirratti laallatanii ,

وَأَصْطَبِرْ عَلَيْهَا

*Rizqii teetifii tan nama biraa barbaadu'utti sin dirqinu

لَا نَسْأَلُكَ رِزْقًا

*Nuutu si razaqaa,ati ibaadaa tiyyaaf dala-

نَحْنُ نَرْزُقُكَ

gi rizqiin waanan siif qabee waanin an siif if qabee jettee ifin dhibin , waanin if siin qabiniif dalagi,nabi Muhammed yoo rakkoon warra isarratti argamte, warra isaa yaameti salaataatti kaasa, namni salaatu rizqii isaatifii ta warra isalle'eef hin rakkatu makgnaan kanaa: waytii salaataa salaatee, waytii taan waan

biraa kan Rabbiin itti isa ajaje, dalagu'u rafu'uu mitii, ammallee bololu'uu mitii, waa hunda keessatti Rabbi sodaatee,

132}*Jannanni kan warra Rabbi sodatutii, isaanif Rabbiin uumee.

وَالْعَقِبَةُ لِلنَّقْوَىٰ ۝١٣٢

*Kuffaarri makkaa maalif Muhammad asxaa yookaa alaamaa inni ergama tayu'uu nuun finne itti amannaa je'an, duuba Rabbiin akki je'een:

وَقَالُوا لَوْلَا يَا أَيُّهَا بَنِي آدَمَ مِنْ رَبِّهِ ۚ

133}*Si qur'aanni waan ummanni dur kan-

أَوْلَم تَأْتِيهِمْ بَيِّنَةٌ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ۝١٣٣

neen anbiyoota khijibsiisan taye isaanii addeessu kan waan kitaabban dur keessa jiru hunda isaanii himu isaanii hin dhufnee ma'naan kanaa, qur'aana waan ummanni dur taye isaanii odeessu kan wanni inni odeessu hundi dhugaa tayuun isaanii mul'atte dhiisaniiti waan inni je'u qeebaluu didanii odoo inni mu'jizaa guddoo tayuu arganuu mu'jizaa biraa barbaadan moroma'aaf jecha .

*Odo orma kuffaara san odoo nabi Muhammad erginee, qur'aana irratti buufnee , isaan hin gorsine azaaba, yookaa balaa isaanitti buufnee, lafarraa fin'ee

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بِعَذَابٍ مِّن قَبْلِهِ ۚ

*Silaa guyyaa qiyaama'aa je'uuf jiraatan

لَقَالُوا

*Yaa Rabbi khiyya maalif ergamaa kee nuttin ergin .

رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا

*Silaa aayata kee waan inni nuttiin dhufe dhugo'oomsinee jala deemnaa

فَتَنجِعَ آيَاتِكَ

*Odo guyyaa qiyaama'aa kana hin xiqqaanne ,

مِن قَبْلِ أَنْ نَنْزِلَ

134}*Odo asittin qaanoyne yookaa hin qaanoyne.

وَنَحْزَىٰ ۝١٣٤

*Orma kuffaaraa kan mu'jizaa sirra barbaadu , kan mu'jizaa nuti si kennine diduun akki jettu .

قُلْ

*Hundi keenya nuufii isinirraa waan dubbiin teenya tayu'uu deemtu bakka itti dhumtu eegaa ..

كُلُّ مَرِيضٍ

*Eegaa .

فَرِيضًا

*Guyyaa qiyaama'aa beekhu'uuf teessanii .

فَسَتَعْلَمُونَ

*Warra karaa diriira'arra jiru .

مَنْ أَصْحَابُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ

135}*Ammallee nama qajeele beekhu'uuf
teessanii.

وَمِنْ أَهْتَدَىٰ ١٣٥